

‘Ontwikkel een fijne neus voor zaken waar een luchtje aan zit’

Wanneer werk je als notaris wel of niet mee aan het passeren van akten? Vier sprekers en bijna vijftig studenten van de Rijksuniversiteit Groningen bogen zich over die vraag tijdens een goed georganiseerd symposium van de Groningse notariële studentenvereniging Vevonos.

TEKST Jolanda aan de Stegge | FOTO'S Reyer Boxem

De dilemma's volgen elkaar tijdens dit symposium in hoog tempo op. Het thema op deze koude Valentijnsdag is 'Ministerieplicht en de notaris: hoe (on)aantastbaar is deze relatie?' Wanneer moet de notaris zijn diensten weigeren, is de centrale vraag. En heeft hij daar wel een goede reden voor, want als hij die niet heeft, hijgt de tuchtrechter hem in zijn nek. De symposiumcommissie heeft ervoor gekozen drie 'stoomcursussen' aan het plenaire gedeelte vooraf te laten gaan. Daarin krijgt iedere spreker tien minuten de tijd om de studenten bij te praten over zijn/haar specifieke onderwerp zodat iedereen weet waar het over gaat voor het officiële deel begint.

FIJNE NEUS

De Flex-bv lijkt in eerste instantie weinig te maken te hebben met de ministerieplicht. Maar door alle recente veranderingen in het

bv-recht rijzen er vragen over de manier hoe de notaris daarmee om moet gaan. Kandidaat-notaris Wieger ten Hove (Linklaters) schetst waar de notaris tegenaan loopt sinds het nieuwe bv-recht op 1 oktober 2012 is ingegaan. De flexibilisering van de bv-regels maakt het voor iedereen gemakkelijker om een bv op te richten, behalve voor de notaris. Duidelijk wordt dat hij als geen ander op de hoogte moet zijn van de nieuwe regels. Hij moet veel vragen stellen aan zijn cliënt, ook omdat de bank- en accountantsverklaring niet meer nodig zijn voor het oprichten van een bv. En hij moet veel checken. Zoals: wat staat er in de statuten? Zijn die al aangepast aan de nieuwe regeling? En is er een *lock up* van toepassing bij de overdracht van pandrecht op aandelen? Juridisch adviseur Corrie Heck-Vink en Hoofd Praktijkuitoefening Lineke Minkjan houden zich bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) onder meer bezig met de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Dat is ook het onderwerp

van hun duopresentatie. Artikel 21 lid 1 schrijft de ministerieplicht voor, maar die is niet in beton gegoten. Want lid 2 zegt dat de notaris zijn diensten moet weigeren bij 'redelijke overtuiging', 'vermoeden' of 'gegronde redenen' van witwassen of fraude. Met die omschrijving kun je nog alle kanten op, geven ze beiden toe. Maar om hun geld te kunnen witwassen, via de vastgoedsector of bv's, hebben criminelen vaak een notaris nodig. 'Hij is de poortwachter geworden die criminelen kan tegenhouden en moet dus een fijne neus ontwikkelen voor cliënten en zaken waar een luchtje aan zit. Dat vereist alertheid en doorvragen als je iets niet vertrouwt.'

De Utrechtse notaris Ritzo Holtman belicht in zijn inleiding vooral het feit dat de notaris een domeinmonopolie heeft. En wie een domeinmonopolie heeft, heeft ook de plicht mensen te bedienen. 'De notaris is een sterk merk en de ministerieplicht is het hart van onze business', benadrukt hij.

PRIKKELENDE STELLINGEN

Krachtig leidt dagvoorzitter Birgit Snijder-Kuipers, werkzaam bij De Brauw Blackstone Westbroek, daarna het plenaire deel in. 'De kern van het notariaat is rechtszekerheid,

‘De notaris is een sterk merk en de ministerieplicht is het hart van onze business’

kwaliteit en vertrouwen. Er worden hoge eisen gesteld aan het vak van notaris. Hij is openbaar ambtenaar en ondernemer. Enerzijds heeft hij ministerieplicht, anderzijds komt hij ook in aanraking met zwart geld en fraude en moet dan zeggen: “Hier kan en mag ik niet aan meewerken.” Soms is dat heel duidelijk, maar veel vaker is dat niet het geval.’

De sprekers is verzocht hun verhaal te larderen met voorbeelden uit de praktijk en prikkelende stellingen waarop kan worden gereageerd. Ook met behulp van rode en groene stembiljetten worden de studenten actief bij de voordrachten betrokken.

Het ambtsgeheim is het kroonjuweel van de notaris, luidt een van de stellingen. Past meldingsplicht bij de notaris? En past de Wwft-meldingsplicht bij de vertrouwensrol die de notaris heeft? In de daaropvolgende discussie wordt duidelijk dat dit een heikel punt is. Hoogleraar Leon Verstappen vindt de meldingsplicht niet passen bij de vertrouwensfunctie van de notaris. ‘Je ontnemt hem de mogelijkheid zijn twijfels en vermoedens in alle vertrouwelijkheid met zijn cliënt te bespreken, waarna hij hem mogelijk weer in het gareel krijgt. Het lijkt op het verlinken van je cliënt.’ ‘Een persoon wil diverse bv’s en stichtingen oprichten. Hoe herkent de notaris of diegene een stroman is?’, vraagt Lineke Minkjan. Vanuit de zaal klinkt het: ‘Goede vragen

stellen, elke keer weer.’ ‘Controleren of de bv’s snel failliet gaan.’ ‘Google de persoon, kijk bij de Kamer van Koophandel, daar is ook veel informatie te vinden.’ ‘En vraag de persoon in kwestie of hij brieven heeft van curatoren waaruit blijkt dat die faillissementen niet zijn schuld waren.’

NIET PASSEREN!

Er zijn bedrijven die handel drijven in bv’s en die doorverkopen aan mensen die niet meer in aanmerking komen voor het oprichten van een bv. Bij het aanbieden van zogenoemde plankvennootschappen gaat een bv soms voor één euro over. In dat geval: niet passeren! Als een bv technisch failliet is: niet passeren! Welke koper koopt een bv die schulden heeft? Bij twijfel: niet passeren! Schakel het Bureau Financieel Toezicht in, raadpleeg de KNB, praat met collega’s, maar niet klakkeloos passeren! De notaris is geen stempelaar. Met een beetje onderzoek kan hij erachter komen dat iets niet pluis is. Wie is de koper, wie is de verkoper? Verricht due diligence-onderzoek, want de notaris die betrokken is bij de verkoop van dubieuze bv’s staat in een kwaad daglicht.

BRILJANTE VONDST

Na afloop zijn veel studenten enthousiast. Mastersstudente Sietske Talma (23) vindt de stoomcursussen vooraf een briljante vondst.

‘Omdat je werd bijgepraat, kon je daarna alles goed volgen. Prettig, anders zit je de hele dag met het gevoel dat je achterloopt.’ Vierdejaarsstudent Ümit Eski (22), bezig met zijn masters, was aanvankelijk niet van plan om naar het symposium te gaan. Achteraf is hij blij dat hij toch is gegaan. ‘Dankzij Wieger ten Hove kwam ik erachter dat je als notaris niet altijd neutraal hoeft te zijn, maar ook partijnotaris kunt zijn. Dat was nieuw voor mij en heeft mijn interesse.’ Talma: ‘Wat mij het meest is bijgebleven, is dat het niet zo zwart-wit ligt met die ministerieplicht. Als notaris moet je veel zelf beslissen, waarbij je de rol van vertrouwenspersoon en poortwachter moet bewaken.’

Met haar bul op zak, staat Patricia Hofsteenge (22) op het punt aan haar eerste baan te beginnen. Ze wist al aardig wat over de ministerieplicht vanwege haar scriptieonderwerp waarin de vraag centraal stond of de notaris wanprestaties mag faciliteren, toch hoorde zij veel nieuws. ‘Vooral de bijdrage van Lineke Minkjan en Corrie Heck vond ik leerzaam. Ik vind het interessant dat het rechtsgebiedenoverschrijdende informatie betreft waardoor mijn kennis van de ministerieplicht nog breder is geworden.’ ■